

Motion till riksdagen 2021/22:4178

av **Kristina Axén Olin m.fl. (M)**

Stärk kvaliteten i grundskolan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolan ska ha fokus på kunskap och bildning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra kunskapskraven i skolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska skrivas in i skollagen att skolans mål är att alla barn ska ges möjlighet att utvecklas till sin fulla potential och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av kurs- och läroplaner, med fokus på ämneskunskap, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av ett aktivt skolval och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka undervisningstiden i lågstadiet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda det svenska skollovssystemet i syfte att minska sommarlovet med 14 dagar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om varje skolas skyldighet att säkerställa god tillgång till kvalitetssäkrade läromedel och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett lagförslag som innebär en skyldighet för huvudmännen att hålla obligatorisk lovskola för elever som riskerar att inte klara kunskapskraven fr.o.m. lågstadiet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skyldighet för huvudmännen att erbjuda läxhjälp och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om diagnostiska prov i de tidiga årskurserna och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa centralt rättade nationella prov och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för elever med särskilda behov som skriver de nationella proven, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolinspektionen i uppdrag att ta fram verktyg för att mäta skolors förädlingsvärde och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare nationellt ansvar för skolor med låga kunskapsresultat och kvalitetsbrister och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska kunna ta över huvudmannskapet för skolor med bristande utbildningskvalitet och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skolplikt i grundskolan tills gymnasiebehörighet eller 18 års ålder uppnåtts och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om större möjligheter för skolledning att låta elever gå om en årskurs för att nå kunskapsmålen och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka studie- och yrkesvägledningen i skolan och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell digital SYV-funktion och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utbildningsplan i slutet av årskurs 9 och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla grund- och gymnasieskolor bör ges i uppdrag att genomföra samhällsorientering för nyanlända elever och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fritidshemmens roll i utbildningskedjan och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildning för särbegåvade och högpresterande elever och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att permanenta och utveckla möjligheterna för högpresterande och särbegåvade elever att läsa vidare på en högre utbildningsnivå och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utveckling av resursskolan och särskolan och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skollagen behöver förtydligas så att lärare och skolledning får mandat att flytta på elever som kränker och trakasserar andra elever, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla skolhuvudmän och skolor bör ha åtgärdstrappor med insatser från första timmens frånvaro och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör få i uppdrag att ta fram en nationell handlingsplan mot problematisk och otillåten frånvaro samt följa upp frånvaron på nationell nivå och tillkännager detta för regeringen.

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de delar av skollagen som rör trygghet och studiero i syfte att tydliggöra och stärka lärares och rektorers rätt att ingripa och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i skollagen tydliggöra även elevernas ansvar för arbetsmiljön i skolan och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla skolor ska ha forsknings- och evidensbaserade program mot kränkningar och trakasserier och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kompetensutvecklingssatsningar i fråga om kränkande behandling, hot och våld bör genomföras och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omdömen i ordning och reda som en skriftlig kommentar och bilaga till terminsbetygen i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag i syfte att säkerställa en effektivare och mer rättssäker hantering av anmälningar och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra skollagen om att undervisning som huvudregel inte ska vara könsuppdelad och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för våld mot lärare och annan skolpersonal och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Brå bör ges i uppdrag att genomföra en fördjupad kartläggning av brottsligheten i skolorna och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur alla skolors förebyggande arbete mot den psykiska ohälsan kan stärkas och utgå från beprövade och vetenskapliga metoder och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hälsosamtal även ska omfatta den psykiska hälsan och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huvudmannskapet och ansvaret för elevhälsan och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lärares och skolledares anmälningsskyldighet vid kränkningar och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om resursskolornas finansiering samt hur dessa ska få lagstöd och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge IFAU i uppdrag att särskilt effektutvärdera placerade barns möjligheter att klara skolan och föreslå åtgärder för hur fler placerade barn kan lyckas bättre i skolan och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och tydliggöra ansvarsfördelningen för skolan mellan stat och kommun och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om färre riktade statsbidrag till förmån för mer generella bidrag för skolan och tillkännager detta för regeringen.

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn kring skolornas finansiering inklusive skolpengen och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förstärkt ägarprövning, tillsyn och kontroll för att stoppa skolor som främjar religiös och politisk extremism, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera dagens lärarutbildning för att säkerställa att blivande lärare behärskar digitala läromedel och kan integrera dem i undervisningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översikt över den digitala infrastrukturen på landets skolor och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Moderaterna kommer aldrig att acceptera en grundskola som årligen lämnar 16 000 elever utan godkänd grundskoleexamen. Svensk skola behöver flera nödvändiga reformer för att alla elever ska nå sin fulla potential, bland annat genom fokus på kunskap och bildning. Det finns idag mycket kunskap om vad som fungerar och är effektivt. Det går också att med rätt pedagogik få barn från mycket svåra sociala omständigheter att prestera väl. I skollagen bör skrivas in att alla elever ska ges möjlighet att utvecklas till sin fulla potential. Läroplanerna måste revideras och bli konkreta och tydliga och kunskapskraven måste fokusera på ämneskunskaper som ska vara mätbara.

Resultaten i den svenska skolan har sjunkit i 20 år. Moderaterna och Alliansen genomförde därför under åren 2006–2014 ett stort antal reformer för att stärka kunskapslinjen i svensk skola. Bland annat infördes mer matematik i grundskolan, bättre och tidigare stöd för eleverna och bättre karriärvägar för lärarna. Moderaterna har förnyat skolpolitiken för att ytterligare stärka skolans fokus på kunskap och se till att den står rustad för ett samhälle som förändras. Våra förslag för en modern kunskaps-skola ska säkerställa att alla skolor är bra skolor och att alla elever får den hjälp och det stöd som krävs för att nå kunskapsmålen.

Viktiga områden inom skolan behöver fortsatt reformeras. Bland annat har Riksrevisionen pekat på att de riktade statsbidragen inte når alla kommuner och skolor, särskilt dem som står utan resursstarka skolförvaltningar. Brister i kompetensförsörjning samt kompetensutveckling av lärare pekas också ut. Resultaten från Pisa 2019 visar att Sverige är det land i hela OECD som har flest elever som inte får skriva Pisaprovet, på grund av att de har för låga kunskaper. Svenska elever lägger generellt mindre tid på studier än elever i andra länder. Ska Sverige klara av att konkurrera med höga kunskapsnivåer behöver eleverna lägga mer tid på studier.

Svensk skola ska vara tillgänglig för alla barn i Sverige, oavsett om barnet är fött här eller någon annanstans. Vägen in till det svenska samhället börjar i skolan. Ingen ska behöva känna oro för att det kompromissas med kunskapskraven och ambitionerna i skolan när det kommer nya elever och är krävande tider. Tvärtom. Kunskaperna i svensk skola får inte urholkas, de ska stärkas. Alla skolor ska hålla hög kvalitet och det ska inte spela någon roll i vilken skola man går. För Moderaterna är det självklart att varje elev, oavsett i vilken skola den går, ska få det stöd som krävs för att nå kunskaps-

målen. Det finns dock skolor där inte ens hälften av eleverna klarar kunskapskraven, där generation efter generation lämnar skolan och går in i utanförskap. Det är oacceptabelt.

Det fria skolvalet

Moderaterna står upp för rätten att välja skola. Sverige har idag en mångfald av skolor som en följd av det fria skolvalet. Valfriheten är en rättighet som alla elever ska garanteras. Att var och en, föräldrar och barn, ska ha rätt till inflytande över sin egen situation är grundläggande i ett demokratiskt samhälle. För att säkerställa att alla elever ges möjlighet att använda denna rättighet vill vi att ett aktivt och obligatoriskt skolval införs i samtliga kommuner. Kommuner får en skyldighet att söka upp familjer som inte väljer så att vi får ett aktivt skolval av samtliga vårdnadshavare. Förslagsvis behöver information om skolvalet samlas på enkla plattformar med information på fler språk och jämförelser och statistik behöver vara lätta att nå. Det är viktigt att Skolinspektionen prioriterar kvalitets- och kunskapsgranskning av samtliga skolverksamheter, oavsett om de är fristående eller kommunala.

Mer och bättre undervisningstid i grundskolan

Jämfört med andra länder missar en svensk elev nästan ett helt år i undervisningstid under grundskoleåren. Snittet i OECD (2021) för den obligatoriska delen av skolan är 7 638 timmar i undervisningstid medan svenska elever bara har 6 890 timmar undervisningstid. Målsättningen bör vara att alla elever i svensk skola på sikt bör utöka sin skoldag med ytterligare undervisningstid. Internationella studier ger stöd för sambandet mellan utökad undervisningstid och kunskapsresultat. Utökad undervisningstid har exempelvis visats ge tydliga positiva effekter för elevernas resultat i matematik i såväl lägre som högre årskurser. Som ett första steg i att ge svenska elever mer undervisningstid ska skoldagarna utökas med en timme per dag med start från lågstadiet. Internationell forskning visar att tidiga insatser har störst effekt och därför bör utökningen av undervisningstiden börja i så tidiga år som möjligt. Undervisningstiden behöver öka i alla ämnen i lågstadiet, men främst bör utökningen ske i svenska och matematik, eftersom det viktigaste målet med lågstadiets läroplan är att eleverna ska lära sig läsa, skriva och räkna. Målet är att svenska och matematik ska utgöra två tredjedelar av undervisningen på lågstadiet. Det innebär att tre av de fem nya undervisningstimmar som vi vill införa per vecka ska avsättas till svenska och matematik.

Utökningen av undervisningstiden ska följas upp med en effektutvärdering av Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU. Därför ska införandet av den utökade undervisningstiden ske i samråd med IFAU för att säkerställa att vetenskapliga metoder med exempelvis kontrollgrupper kan användas. I slutbetygen 2019 hade högst andel F i ämnena svenska som andraspråk och matematik. Steg för steg har Moderaterna drivit på för att utöka antalet matematiktimmar och vi följer nu noggrant den nuvarande regeringens arbete, i enlighet med flera tidigare tillkännagivanden, med att införa fler matematiktimmar på högstadiet. Att utreda det svenska skollovssystemet i syfte att korta längden på sommarlovet kommer påverka elevernas resultat positivt och vara ytterligare ett sätt att försäkra sig om att tiden i grundskolan blir tillräcklig för att garantera en god skolgång.

För att elevernas tid i skolan ska spela så stor roll som möjligt, är det viktigt att det finns god tillgång till läromedel. Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Sveriges Elevråd, Sveriges Elevkårer, Svea och Läromedelsförfattarna har presenterat en rapport om läromedelsituationen i Sverige, och kontentan av den är att var femte lärare saknar nödvändiga läromedel för att kunna bedriva en hållbar undervisning. Det är inte rimligt. Moderaterna menar att det är varje skolas skyldighet att säkerställa god tillgång till kvalitetssäkrade läromedel.

Bättre stöd, utökad lovskola och obligatorisk läxhjälp

För elever kan extra undervisningstid eller läxhjälp vara avgörande för att komma ikapp studierna i något eller några ämnen. Moderaterna vill utöka satsningen på lovskola och införa en skyldighet för kommunerna att erbjuda lovskola från lågstadiet för alla som riskerar att halka efter. Vi vill också att lovskolan ska vara obligatorisk för de elever som skolan bedömer är i behov av extra undervisning. Regeringen ska återkomma med en sådan lagstiftning som gör ovan möjligt. Moderaterna anser också att en obligatorisk läxhjälp ska införas, det vill säga en skyldighet för kommuner och fristående huvudmän att erbjuda läxhjälp till alla elever senast årskurs tre till nio, för att alla elever ska få goda förutsättningar att lyckas. Att en elev får extra stöd någon gång under sin skolgång bör inte betraktas som något negativt. Tvärtom är det bra om svensk skola upptäcker elevers behov i tid. I Finland får ungefär 18 % (2020) av alla elever någon form av stöd i grundskolan och det är framförallt specialpedagoger som står för den insatsen. Att i tidig ålder få det stöd man behöver kan vara avgörande i att inte halka efter och behöva gå om. Den specialpedagogiska tradition som finns i Finland är något för Sverige att ta efter. Vi moderater anser att möjlighet för elever att gå om en årskurs bör övervägas oftare och tidigt. Exempelvis bör elever som inte klarar godkänt i svenska och matematik i årskurs 3 gå om.

Högre kvalitet i svensk skola

Svensk skola står inför många utmaningar. Men centralt för att kunna lösa lärarbristen och höja elevernas kunskaper är att skolans styrning, finansiering och resultatuppföljning fungerar.

En stor brist i det svenska utbildningssystemet är att det inte går att mäta hur väl våra skolor lyckas med sitt huvuduppdrag: att rusta alla elever med goda kunskaper. De två huvudsakliga nationella verktygen för att mäta detta är de nationella proven och slutbetygen. Men som mätverktyg och underlag att fatta skolpolitiska beslut utifrån fungerar de inte. Detta eftersom elevernas betyg inte är förankrade i deras resultat på de nationella proven. Hur denna relation mellan betyg och provresultat ska se ut och fungera har varit otydligt under en lång tid. Att det inte finns något nationellt underlag som visar hur svensk skola presterar är ett allvarligt systemfel.

Dagens kunskapsunderlag, betygsutvecklingen och resultaten vid de nationella proven, ger en sporadisk och bristfällig bild av kunskapsläget i svensk skola. Sedan Sverige avskaffade studentexamen saknas idag helt möjlighet till centrala uppföljningar av de faktiska kunskapsresultaten. Det är därmed i realiteten ytterst svårt att besvara frågan hur både enskilda elever, lärare, skolenheter och generationer presterar kunskapsmässigt. Det är därför också näst intill omöjligt att utvärdera reformer,

läroplaner och andra förändringar eftersom det enda standardiserade underlag som finns tillgängligt för jämförelse är betyg, som sätts subjektivt av enskilda lärare.

Vid sidan av att elevernas betyg inte är förankrade i resultaten på de nationella proven är proven heller inte konstruerade för att kunskapsutvecklingen ska kunna jämföras över tid. Ett annat omfattande problem med dagens nationella prov, som rättas av elevernas lärare, är en bristande tillförlitlighet i bedömningarna. De nationella proven är också utsatta för ett omfattande fusk.

Bland annat av ovanstående anledningar står Moderaterna bakom den skärpning som från och med 1 juli 2018 säger att de nationella proven särskilt ska beaktas vid betygssättning. Samtidigt kan vi konstatera att det med dagens ordning – där proven rättas lokalt och av de egna lärarna – inte tillför någon tillförlitlighet i betygssättningen. Skärpningen kommer med andra ord inte att räcka för att säkerställa tillförlitliga betyg. Moderaterna har flera förslag för att öka kunskapen om elevernas kunskaper som också kommer att motverka betygsinflation och glädjebetyg.

Centralt rättade nationella prov

Moderaterna vill införa centrala prov där de nationella proven blir jämförbara över tid och följer läroplanernas mål och genomförs i olika årskurser. Proven ska genomföras digitalt samt rättas och bedömas externt av Skolverket eller annan lämplig skolmyndighet. Samtidigt bör också en översyn göras för att säkerställa att elever med särskilda behov, såsom synskada eller dyslexi, får det stöd de har rätt till.

Diagnostiska prov i de tidiga årskurserna

Som en ny del av de nya centrala proven vill Moderaterna införa diagnostiska prov i de tidiga årskurserna. De diagnostiska proven ska primärt ge en återkoppling till skolhuvudmän, rektorer och lärare om elevernas tidiga kunskapsutveckling. Även de diagnostiska proven bör i huvudsak skrivas digitalt, rättas och bedömas externt.

Börja mäta skolors förädlingsvärde

Enligt Skolverket har elevernas socioekonomiska bakgrund fått en ökad betydelse för hur de lyckas i grundskolan. Lärarbristen och boendesegregationen är två viktiga pusselbitar, men politiken har också misslyckats med att identifiera de skolor som behöver hjälp och att sätta in rätt resurser. På flera håll i världen finns exempel på hur man kan göra detta genom relevanta kvalitetsmått som följer elevernas kunskaper från den första till den sista dagen i skolan. Därför behöver Sverige utforma ett robust kvalitetsmått som mäter varje skolas bidrag till elevernas kunskapsutveckling, så att rätt hjälp snabbt kan komma på plats där det behövs.

Med de nya centrala proven, med fler nationellt kvalitetssäkrade mätpunkter genom elevernas skolgång, blir det möjligt att börja mäta skolors förädlingsvärde, det vill säga vad varje skola tillför varje elev i form av reella kunskaper och därmed fokusera mer på elevens progression. Detta kan exempelvis göras genom att jämföra elevernas resultat på de diagnostiska och nationella proven i de olika årskurserna men även möjliggöra jämförelser mellan olika skolor. Vi anser att Skolinspektionen ska få i uppdrag att ta fram ett verktyg som mäter skolors progression och kvalitet. Detta bör mätas varje år.

Tydligare kunskapskrav i skolan

De nationella proven, men även läroplanerna, uppfattas av lärare och elever vara otydliga och för tidigt fokusera på en avancerad analytisk förmåga utan att eleverna har den grundläggande faktakunskap som krävs för att resonera, jämföra, värdera och dra slutsatser.

Denna tendens bekräftas också av en studie vid Linnéuniversitetet som visar att många professorer tror att kunskapskraven från grundskolan är från universitetsnivå. Studien, och den efterföljande diskussionen om de otydliga kunskapskraven, fick Skolverket att reagera med en översyn av läro- och kursplanerna. Vi moderater vill se ännu tydligare kurs- och ämnesplaner med fokus på ämneskunskap där målen är mätbara.

Åtgärder för icke-fungerande skolor

Idag når var fjärde elev inte godkänd nivå i samtliga ämnen i årskurs nio. Cirka 15 procent av grundskoleeleverna når inte gymnasiebehörighet och det finns skolor där mer än hälften inte når gymnasiebehörighet. Ofta är skolor i utsatta områden värst drabbade. Skolor som har tagit emot många nyanlända elever har svårigheter att ge alla elever tillräckliga kunskaper.

Moderaterna vill se ett tydligare nationellt ansvar med nationella kvalitetskrav för att vända utvecklingen på de skolor som brister. Därför behövs reformer som snabbt identifierar de skolor som inte klarar kunskapsuppdraget och genomför de åtgärder som krävs för att lyfta resultaten. Samtidigt ska skolor och huvudmän som lyckas med sitt uppdrag inte få ändrade förutsättningar.

För skolor som inte ger tillräckliga kunskaper bör staten kunna besluta om att kunna ta över driften eller lägga ned en skola – oavsett huvudman. Skolinspektionens granskning av skolor behöver utgå mer från elevernas kunskapsresultat och undervisningens kvalitet. Granskningarna bör bli tydligare och följa en betygsskala. Om Skolinspektionen bedömer att skolan har kvalitetsbrister bör en åtgärdsplan upprättas.

I de fall skolan inte lyckas genomföra de åtgärder som krävs behövs ett utökat statligt ansvar. Moderaterna vill därför att en skola som trots hjälp inte lyckas lyfta resultaten ska övergå till statligt huvudmannaskap. Detta gäller oavsett huvudman. Vid behov läggs skolan ner. Vidare bör utredas möjlighet till ett övertagande av skola, så kallat charter school-system, där annan huvudman erbjuds att ta över en icke fungerande skola. Det bör inte vara möjligt för ägare till friskolor som ställs under statligt huvudmannaskap att göra vinstuttag.

Skolor som inte får godkänt vid inspektion bör inspekteras oftare. Inspektionerna bör i första hand titta på kunskapsresultat, uppföljning av dem och hur man organiserar stöd. Även undervisningens kvalitet och hur man jobbar med att säkerställa hög kvalitet i alla klassrum är viktigt. På huvudmannanivå bör inspektionen även få i uppdrag att granska hur resurser fördelas, framför allt hur mycket medel som finansierar central förvaltning i kommunen och hur mycket som faktiskt kommer skolorna till del. Det är också viktigt att Skolinspektionen granskar att lika villkor gäller mellan fristående och kommunala skolor i kommunen.

Skolans finansiering

Finansieringen av svensk skola står inför stora utmaningar. Under senare år har den ojämlika finansieringen, med stora skillnader i hur mycket pengar som läggs per elev, uppmärksamats. Även den statliga finansieringen, i form av specialdestinerade statsbidrag, har utvärderats och bedömts ha stora brister. Detta måste åtgärdas för att skapa en mer rättvis resurstilldelning och minskad administration för skolledningarna. Skolverkets många statsbidrag bör kraftigt minska i antal till förmån för mer generella bidrag och skolpengssystemet ses över.

Uppföljning av Skolinspektionens arbete

Skolinspektionen var en viktig reform som alliansregeringen införde. Den innebär ett ökat statligt ansvarstagande genom statlig uppföljning av kvaliteten i alla skolor. Inspektionens uppdrag och genomförande av inspektion och uppföljning har förändrats över tid och mer fokus läggs nu på undervisningens kvalitet.

Skolinspektionen har också fått fler sanktionsmöjligheter och har nu för första gången använt möjligheten till direkt ingripande på en skola. Den regelbundna tillsynen av alla skolor är grunden i verksamheten, men på senare år har mer fokus lagts på så kallade riktade granskningar som omfattar ett specifikt område och endast ett urval när det gäller skolor. Denna typ av granskning är också viktig men får inte innebära att den regelbundna granskningen får minskad tid. Det behövs därför en utvärdering av hur den regelbundna granskningen, frekvensen och uppföljningen av dessa granskningar ser ut. Det behövs tydligare riktlinjer för hur ofta skolor ska genomgå den regelbundna granskningen. Riktlinjerna, hur ofta en skola inspekteras, bör grunda sig på tidigare gjorda granskningar och skolornas resultat. Moderaterna vill också se att Skolinspektionen gör oanmälda besök. Statskontoret gjorde en myndighetsanalys av Skolinspektionen 2017 och där efterlyser man ett förtydligande av förväntningarna på Skolinspektionen.

Utöver inspektioner och granskningar hanterar även Skolinspektionen anmälningar. Där behövs en ordentlig översyn när det gäller hur hantering av anmälningar från enskilda elever och föräldrar ska gå till och även hur Barn- och elevombudet agerar i dessa fall. Moderaterna anser att en första anmälan/klagomål ska gå till huvudmannen.

Tillståndsgivning för nya skolor

Inspektionen ger också tillstånd till fristående skolor. Den processen skulle också behöva ses över när det gäller tidsramar, särskilt med tanke på den korta tid som friskolor har på sig att starta efter att de fått tillstånd att driva skola. Skolor som vill etablera sig i nybyggnadsområden hamnar ofta i moment 22; de ska kunna visa att de exempelvis har fått in enkätsvar från intresserade föräldrar. Det är omöjligt om de tilltänkta föräldrarna inte köpt huset/lägenheten än. Det behövs en översyn av regelverket när det gäller hur fristående skolor ska bevisa att det finns tillräckligt många intresserade elever för att kunna starta. Enligt SKR behövs det 300 nya skolor redan 2027 så tillståndsgivningen måste fungera optimalt.

En bättre skola för nyanlända elever

Under 2015 och 2016 kom 80 000 barn på kort tid till Sverige. Drygt 37 000 av dem var ensamkommande barn och unga under 18 år. Ökningen av antalet nyanlända elever innebar stora utmaningar i arbetet med att ge alla elever en utbildning av hög kvalitet. En särskild utmaning var den generella bristen på lärare och annan personal på landets skolor. Med erfarenheter från de senaste åren måste hela utbildningssystemet ses över för att kunna ge nyanlända elever en god start i utbildningssystemet, oavsett i vilken ålder de kommit till Sverige. Skolan måste också vara tydlig om vilka värderingar som ska råda inom utbildning såväl som i samhället i stort.

De flesta nyanlända elever börjar i en förberedelseklass innan de går vidare till en ordinarie klass. Lagstiftningen begränsar en elevs tid i förberedelseklass till maximalt två år. Flexibla skolor där eleverna efter sina egna förutsättningar stegvis kan gå över till vanlig undervisning är bra. Målsättningen ska vara att eleverna så snart som möjligt kommer in i den ordinarie undervisningen. Men bara om man har rätt förutsättningar. För nyanlända elever i tonåren blir den totala skolgången ofta för kort för att hinna uppnå målen i grundskolans alla sjutton ämnen. Rektorn bör därför ges långtgående befogenheter att för dessa elever prioritera om i timplanen så att målen i första hand nås i de viktigaste basämnena.

Förlängd skolplikt

Det finns i dag skolor där mer än hälften av eleverna inte når gymnasiebehörighet. Samtidigt är det snabbast växande programmet på gymnasieskolan introduktionsprogrammet. Det är programmet för elever som saknar gymnasiebehörighet. Den utvecklingen är långsiktigt ohållbar. Grundskolan ska garantera att elever har tillräckliga kunskaper för att klara gymnasieskolan. Därför vill vi att skolledningen ska få större möjligheter att låta elever gå om en årskurs för att nå årskursens kunskapsmål. Vi vill även förlänga skolplikten i grundskolan till 18 års ålder. Elever som inte uppnår gymnasiebehörighet efter årskurs nio ska kunna fortsätta inom grundskolan för att nå gymnasiebehörighet upp till 18 års ålder, men elever ska också ha möjlighet att istället välja att gå vidare till yrkesskola som har en tydligare yrkesinriktning.

Utveckla studie- och yrkesvägledningen

Skolinspektionens granskning av studie- och yrkesvägledningen (SYV) visar att den var lågt prioriterad på de skolor som undersöktes. Samma granskning visade att enbart 28 procent av niondeklassarna hade en klar bild av vilka gymnasieprogram som fanns att välja på och hela 45 procent sade sig inte ha någon vuxen att prata med om sina framtidsplaner. Detta är illavarslande och kan vara en av många förklaringar till att det varje år är drygt 10 000 unga som avbryter sin gymnasieutbildning. Samtidigt vet vi att en fullgjord utbildning är avgörande för att komma in på arbetsmarknaden eller gå vidare till högre studier.

Många elever byter dessutom gymnasielinje mitt under utbildningen, vilket resulterar i att de får ett till två års extra studier på gymnasiet. Enligt en uppskattning från Skolverket (2017) är kostnaderna för elever som går i gymnasiet längre än de ska 2,3 miljarder kronor per år.

I Finland har eleverna, förutom att studie- och yrkesvägledning är integrerat i skolgången från årskurs ett, även elevhandledning som ett eget ämne under 100 timmar i årskurserna sju till nio. I Norge får man i årskurs sju till nio 110 timmars vägledning och kan också välja att prova på olika ämnen på gymnasiet. I Danmark sker undervisning i ämnet utbildning och jobb redan från förskoleålder och fokuserar i årskurserna sju till nio på elevens framtida val av utbildning. Elever kan prova på olika gymnasieutbildningar genom utbildningspraktik och ska genom undervisningen också få kunskap om arbete, sysselsättning samt villkoren på dansk och internationell arbetsmarknad. I Danmark finns även tydliga kunskapsmål uppsatta för årskurserna tre, sex och nio. I årskurs tre ska eleverna kunna beskriva drömmar och förväntningar och olika typer av jobb. I årskurs sex ska de kunna beskriva hur jobb, utbildning och personliga mål hänger ihop. Fram till årskurs nio arbetar sedan eleverna med att ta fram individuella planer för sina fortsatta studier och går på praktik.

Moderaterna anser att elever, vid slutet av årskurs nio, bör ha en egen utbildningsplan och därtill ha haft möjlighet till utbildningspraktik på olika gymnasieprogram. Eleverna behöver förstå kopplingen mellan egna mål, arbetsmarknad och sysselsättning, men också få praktiska kunskaper i hur man skriver ett cv och går på en intervju. Studie- och yrkesvägledarens roll behöver konkretiseras. Utbildningen för studie- och yrkesvägledare bör också förbättras i enlighet med de nya krav som kommer att ställas på utbildningen i ämnet.

Slutligen vill Moderaterna inrätta en nationell, digital SYV-plattform som ska vända sig till alla elever på grund- och gymnasieskolan. Plattformen ska vara ett komplement till den befintliga SYV-verksamheten och utgöra ytterligare en informationsplats dit elever, lärare och föräldrar kan vända sig för att få information om olika yrken och utbildningsvägar.

Särbegåvade elever och högpresterande elever

En särbegåvad eller högpresterande elev kan beskrivas ha en osedvanlig förmåga på ett eller flera områden. Det är viktigt att begåvade elever får rätt stöd och stimulans för att kunna utvecklas i sitt tempo. Det kan innebära att de kan behöva arbeta i snabbare takt än jämnåriga elever, börja skolan tidigare, få mer fördjupande uppgifter och träffa andra begåvade elever samt delta i spetsundervisning.

Enligt skollagen ska elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ges ledning och stimulans för att kunna nå ännu längre i sin kunskapsutveckling. Skolverket har också fått i uppdrag att ta fram förslag på hur skolor ska stötta de särskilt begåvade och högpresterande eleverna. Moderaterna anser att det bör göras en översyn av skollagen för att undersöka hur stödet till särbegåvade och högpresterande elever kan garanteras och stärkas. Samtidigt bör man efter beaktande av Skolverkets förslag också säkerställa att alla skolor får särskild information om hur särbegåvade och högpresterande elever kan upptäckas och stöttas. Varje skola ska ha utrustats med en handlingsplan för att säkerställa att särbegåvade och högpresterande elever får det individuella stöd som krävs. Samtidigt bör försöksverksamheten med spetsutbildningar, som möjliggör för grundskoleelever att läsa gymnasiekurser, permanentas och byggas ut. I de fall det är lämpligt ska det även finnas möjligheter för grundskoleelever att läsa högskolekurser. Det är i detta sammanhang också viktigt att regeringen förtydligar att samtliga utbildningsparter ska ha ett ömsesidigt samverkansansvar för att möjliggöra detta.

Förstärkning av särskolan och resursskolan

Den svenska särskolan och resursskolan behöver utvecklas. Särskolans och resursskolans uppdrag och upplägg bör ses över med målsättningen att stärka särskolans och resursskolans möjligheter att skapa förutsättningar för de elever som kan och vill gå vidare mot den reguljära arbetsmarknaden eller fortsatt utbildning. Samtidigt bör även lärarbristen med koppling till särskolan och resursskolan utredas då det råder stor brist på speciallärare. Både särskolan och resursskolan behöver fler skickliga lärare för att på bästa sätt kunna hjälpa alla elever att nå sin fulla potential. Alla barn ska få det stöd de behöver. En viktig del i det är att det finns alternativ för elever som behöver stöd i sin kunskapsutveckling. Det kan vara extra anpassningar eller mindre grupper, men det kan också ske i form av samlad kompetens i så kallade resursskolor. Här saknas lagstöd, vilket borde tas fram. Likaså saknas en utredning som säkerställer en finansieringslösning som garanterar resursskolornas verksamhet.

Bättre fritidsverksamhet

Fritidsverksamheten har länge hamnat i skymundan. Fritidshemmen är allt sämre bemannade och utbildningsnivån hos personalen har sjunkit. Därför vill vi att Skolverket ser över barngruppernas storlek och utreder hur fritidshemmen kan inkluderas i de nationella skolsatsningarna. Vi vill också se över möjligheterna att ge fritidshemmen en egen läroplan och genomföra ett aktivitetslyft för mer idrott och rörelse i verksamheten.

Krafttag mot hedersrelaterat våld och förtryck

I Sverige ska varken kön, klass eller klan begränsa barns och ungdomars frihet. Det måste gälla både den som är uppväxt här och den som kommer från en annan kultur. Uppskattningar visar att 240 000 ungdomar i Sverige lever under hedersförtryck. Barn lever i familjer med snäva föreställningar om hur man bör leva och vara. Detta måste bekämpas.

Vi måste vara tydliga med att hedersrelaterat våld och förtryck aldrig kan accepteras. Därför vill vi införa en särskild brottsrubricering för hedersbrott, och att hedersmotiv ska utgöra en försvårande omständighet när straff mäts ut. Vi bör även införa ett särskilt brott – olaga frihetsbegränsning – som förbjuder tvång och otillbörliga påtryckningar som syftar till att upprätthålla heder, för att därigenom motverka förekomsten av så kallade moralpoliser.

Vi måste även se över skolans jämställdhetsuppdrag och införa särskilda åtgärdsprogram för skolor som inte lever upp till kraven på jämställdhet och andra grundläggande demokratiska värderingar.

Obligatorisk samhällsorientering för nyanlända elever

Idag finns ingen obligatorisk samhällsinformation till nyanlända barn och unga nyanlända. Vi menar att alla barn i Sverige bör känna till sina grundläggande rättigheter och vilka värderingar vi värnar och eftersträvar i Sverige. Därför vill Moderaterna att alla grund- och gymnasieskolor ges i uppdrag att vid mottagandet av en asylsökande eller nyanländ elev genomföra en kortare samhällsorientering anpassad till elevens

ålder. Särskild vikt skall läggas vid frågor som demokrati, allas lika värde, barns rättigheter, jämställdhet samt sex och samlevnad. Samhällsorienteringen bör även innehålla praktisk information om vart man som barn kan vända sig för att ta tillvara sina rättigheter eller få stöd/hjälp, exempelvis den lokala ungdomsmottagningen, socialtjänsten och olika frivilligorganisationer.

Säkerställ placerade barns rätt till skola och utbildning

Trots att all forskning visar att goda skolresultat är den bästa medicinen mot otrygghet, utanförskap och kriminalitet, misslyckas samhället med de barn som kommer från de tuffaste hemförhållandena. Placerade barn har i genomsnitt lägre betyg och saknar i högre grad fullständiga betyg jämfört med jämnåriga barn som inte är placerade. Placerade barn har även väsentligt lägre utbildningsnivå som vuxna.

I Skolinspektionens granskningar av placerade barns skolgång framkommer bland annat att många elever, utan vare sig några utredningar eller beslut, följer en anpassad studiegång och får undervisning i en betydligt mindre omfattning än vad som föreskrivs i timplanen. Barnombudsmannen vittnar om barn som förvägras sin rätt till utbildning. Det kan till exempel handla om barn som flyttas till ett familjehem i mitten eller slutet av en termin, vilket ofta resulterar i långvariga avbrott då både skola och socialtjänst tyckt att de kan vänta tills en ny termin börjar. Samtidigt som otaliga satsningar har gjorts för att förbättra samarbete mellan socialtjänst, vårdnadshavare och skolan kvarstår det faktum att alldeles för många unga placerade elever lämnar skolan utan behörighet vare sig till gymnasiet eller till högre studier. Information om elevernas skolbakgrund och kunskaper saknas ofta när eleven börjar en ny skola.

De nya samverkansmodellerna, SAMS och Sisam, är ett steg i rätt riktning för att tydliggöra vad respektive aktör ska göra och när. Arbetet med att implementera dessa måste noggrant följas och utvärderas. På sikt bör även ytterligare krav på samarbete mellan myndigheter övervägas. Att barn som vill gå i skolan, och har skolplikt, inte får en rättvis chans till en god utbildning är ett svek från samhällets sida. Staten behöver därför ges möjlighet att vitesförelägga kommuner som inte säkerställer placerade barns skolplikt. IFAU (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering) ska också få i uppdrag att särskilt effektutvärdera placerade barns möjligheter att klara skolan och föreslå åtgärder för hur fler placerade barn kan lyckas bättre i skolan.

Trygghet i skolan

Trygga elever lär sig mer. Därför ska det råda ordning och reda i skolan. Det är lärares, elevs och föräldrars ansvar. Alla lärare, rektorer och elever ska känna sig trygga i skolan och arbetsro ska råda i klassrummen. Det betyder att skolan ska vara fri från stök, hot, våld, kränkningar och trakasserier.

Tyvär är kränkande behandling fortfarande ett stort problem. Ska skolan kunna skapa en trygg miljö utan hot, våld och kränkningar krävs ett genomgripande och systematiskt arbete. Det måste finnas rutiner för hur hot, våld och olika former av kränkningar ska hanteras. En väl fungerande elevhälsa är också mycket viktig, inte minst för att motverka psykisk ohälsa.

Arbete mot kränkningar och mobbning

Det är viktigt att allt arbete mot olika former av kränkningar i skolan är baserat på vetenskap och beprövade erfarenheter. Den brist på kunskap kring kränkande behandling som finns på många skolor behöver åtgärdas. Vi anser därför att Skolverket i samråd med Skolinspektionen, Brå och Folkhälsomyndigheten bör få i uppdrag att utarbeta en webbaserad pilotmodell, liknande Matematiklyftet, i syfte att kunna erbjuda ett digitalt kompetenslyft i frågor som rör att förebygga hot, våld och kränkande behandling i skolan. Det är viktigt att modellen, i likhet med andra insatser mot hot, våld och kränkningar, är evidensbaserad och utvecklas med stöd i aktuell forskning.

Skolverket bör också få ett uppdrag att göra en ny kvalitativ utvärdering av de program och metoder som effektivt förebygger och åtgärdar kränkningar och trakasserier, exempelvis Olweusprogrammet.

Skärpt skollag för den som hotar och mobbar

Dagens skollag är inte tillräckligt tydlig när det gäller att det alltid är förövaren, och inte brottsoffret, som bör byta skola. Skollagen bör därför skärpas så att rektor har ansvar för att i vissa fall utan dröjsmål och med tvång kunna flytta en elev till en annan skolenhet under en längre period, utan att alla andra åtgärder har prövats.

Gemensamt ansvar för en skola präglad av arbetsro

Anmälningar om hot och våld mot lärare har ökat under senare tid. I en undersökning från Lärarnas Riksförbund uppger en fjärdedel av lärarna att de utsatts för hot, våld, sexuella trakasserier eller kränkningar inom sin yrkesutövning. Nästan fyra av tio lärare har dessutom blivit hotade med att bli anmälda av elever eller föräldrar. Det resulterar i att lärare drar sig för att tillrättavisa elever eller ingripa vid bråk av rädsla för att bli anmälda. Ett gemensamt vuxenansvar från både skola och föräldrar krävs för att få ordning på stökiga skolor och garantera en trygg arbetsplats för både lärare och elever. Moderaterna vill därför se över de delar av skollagen som rör trygghet och studiero i syfte att tydliggöra och stärka lärares och rektors rätt att ingripa vid en ordningssituation.

Det yttersta ansvaret för att skolan är en trygg arbetsplats för elever och personal vilar på rektor. Samtidigt är ansvaret för en trygg arbetsmiljö som präglas av studiero ett gemensamt ansvar som till lika stora delar vilar på skolans samtliga parter. Föräldrarnas ansvar är att se till att eleverna har rätt förutsättningar för kunskapsinhämtning i skolan genom att exempelvis främja god sömn, rörelse och studiemotivation. Väl i skolan måste varje elev också ta ansvar, inte bara för sin egen kunskapsinhämtning, utan också visa respekt för andra elevers förutsättningar till lärande. Därför menar Moderaterna att skollagen behöver förtydligas så att det framgår att även eleverna har ett ansvar för att arbetsmiljön i skolan präglas av trygghet och arbetsro.

Alla skolor ska ha ordningsregler som gör skolan till en lugn och trygg plats, men för att ytterligare öka tryggheten och arbetsron i skolan bör ordningsomdömen, som en skriftlig kommentar och en bilaga till terminsbetygen, införas i grundskolan och gymnasiet.

En effektivare hantering av anmälningar

Parallellt behöver hanteringen av anmälningar förbättras. Huvudregeln ska vara att problem och händelser i första hand ska anmälas till, och utredas av, skolhuvudmannen. Först därefter bör det vara möjligt att gå vidare till nästa instans, exempelvis Skolinspektionen. Detta ställer krav på att skolhuvudmännen dels har en fungerande klagomålshantering, dels har rutiner för att snabbt hantera uppkomna situationer. Moderaterna anser att regeringen bör utreda hur detta kan säkerställas och återkomma med sådana lagförslag som säkerställer effektiva och rättssäkra anmälningsförfaranden och processer som minskar skolornas administration, främjar agerande av skolans professioner i ordningssituationer och säkerställer alla barns och elevers trygghet och studiero.

Jämställdhet i skolan

De grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter som är utgångspunkten för skolans värdegrund gäller alla skolor, oavsett huvudman eller inriktning på skolan. Skolans styrdokument och läroplaner är mycket tydliga med att skolan ska motverka traditionella könsmonster och att alla barn och elever ska ges möjlighet att utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån kön. Moderaterna värnar det fria skolvalet och den mångfald av skolor och inriktningar som föräldrar och elever har att välja mellan. Men det bygger på att alla skolor, oavsett huvudman, står upp för och följer den skollag och värdegrund som Sveriges riksdag har beslutat om.

Moderaterna vill skärpa skollagen så att det inte råder några som helst tvivel om att huvudregeln i den svenska skolan är att undervisningen inte ska vara könsuppdelad. Detta utesluter dock inte att det även i fortsättningen ska finnas möjlighet för skolor att göra tillfälliga och pedagogiskt motiverade gruppindelningar av eleverna.

En ny brottsrubricering

Moderaterna har tidigare föreslagit att våld mot tjänsteman bör bli en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse. I dag behandlas hot mot tjänsteman och våld mot tjänsteman i samma straffstadgande. Straffet för våld mot tjänsteman blir ofta cirka en månads fängelse. För att dömas för brottet våld mot tjänsteman krävs dock att det våld som utövats haft till syfte att tvinga tjänstemannen till eller hindra honom eller henne från en åtgärd i myndighetsutövningen eller att hämnas för en sådan åtgärd.

Moderaterna har vidare lagt fram förslag som innebär att angrepp mot sjukhus- och ambulansvårdpersonal som normalt inte träffas av våld mot tjänsteman – på grund av kravet på myndighetsutövning – ska omfattas av ett nytt brott med en straffskala som motsvarar vad som gäller för våld mot tjänsteman, det vill säga som lägst fängelse sex månader.

I många fall omfattas inte angrepp mot lärare och annan skolpersonal av våld mot tjänsteman eftersom angreppen i fråga inte kan knytas till någon form av myndighetsutövning från lärarens/skolpersonalens sida.

Enligt Moderaternas mening finns det anledning att se strängare på angrepp mot skolpersonal. Moderaterna anser därför att ett nytt brott som tar sikte på alla former av

våldsamma angrepp mot lärare och annan skolpersonal ska införas. Straffskalan bör motsvara den som gäller för våld mot tjänsteman. För unga lagöverträdare blir dock i regel reducerade straff och särskilda påföljder aktuella. Ett sådant nytt brott kan benämnas våld mot alarmerings- eller skolpersonal.

Fördjupad kartläggning av brottsligheten i skolorna

Åren 2012–2016 nästan fördubblades anmälningarna till Arbetsmiljöverket om fysiskt våld i grund- och gymnasieskolan – från 230 till 425. Och ökningen har fortsatt under de senaste åren. Enligt Arbetsmiljöverket verkar trenden i skolan följa den allmänna utvecklingen när det gäller anmälningar om hot och våld i övriga arbetslivet.

Brottsförebyggande rådet (Brå) presenterar återkommande rapporten ”Skolundersökningen om brott”. Rapporten genomförs ungefär vart tredje år och senaste upplagan presenterades 2019. Undersökningen analyserar självdeklarerade uppgifter från elever i årskurs nio om deras utsatthet för brott samt delaktighet i brott och andra riskbeteenden.

Mer än hälften av alla elever anger att de under de tolv senaste månaderna utsatts för brott. Givet att skolan är elevernas arbetsplats är detta en helt oacceptabel verklighet och siffra. Det finns troligtvis få yrkesgrupper i arbetslivet som är i närheten av dessa siffror.

Det går inte att veta om det rör sig om en ökad benägenhet att anmäla eller om våldet har ökat. Därtill kommer att ca hälften av alla skolungdomar i 15-årsåldern uppger att de utsatts för brott – de allra flesta i skolmiljön, vilket framkommer av Brås rapport. Mot denna bakgrund finns det anledning att ge Brå i uppdrag att genomföra en både bredare och fördjupad kartläggning av brottsligheten i skolorna.

Insatser för att motverka frånvaro

En förutsättning för att elever ska lära sig i skolan är att de är närvarande. Dessvärre finns det i många skolor stora problem med både otillåten och problematisk frånvaro. Det behövs skärpta krav på skolor och huvudmän att följa upp och vidta åtgärder när elever har problematisk och otillåten frånvaro. Alla skolor ska ha en tydlig åtgärds-trappa med insatser från första timmens frånvaro för att så tidigt som möjligt åtgärda de problem som ligger bakom frånvaron och säkerställa att elever är på plats i klassrummet. Skolverket bör också få i uppdrag att ta fram en nationell handlingsplan mot problematisk och otillåten frånvaro samt att följa upp frånvaron på nationell nivå.

Ökade krav på samverkan för att möta den psykiska ohälsan

Trygga och välmående elever samt arbetsro i klassrummen är en förutsättning för att eleverna ska klara skolan med framgång. Därför är det oroande att den psykiska ohälsan bland ungdomar i högstadiet och gymnasiet ökar och framför allt drabbar unga kvinnor. Att barn och unga får hjälp tidigt är avgörande för att minska risken att en problematik växer och blir än mer allvarlig. Skolans, elevhälsans, socialtjänstens och barn- och ungdomspsykiatrins (bup) verksamhet behöver fokuseras mer utifrån elevernas behov så att eleverna snabbt får den hjälp som de behöver. Trots skollagens krav på förebyggande arbete mot psykisk ohälsa visar en undersökning av Sveriges skolläkare att 80 procent

av grundskolorna inte har något sådant program. Det behöver därför ses över hur alla skolors förebyggande arbete mot den psykiska ohälsan kan stärkas och utgå från beprövade och vetenskapliga metoder.

Lagstiftningen måste även tydliggöra ansvarsfördelningen och öka kraven på samverkan mellan aktörerna. Det är också viktigt att följa det arbete som görs av många kommuner och regioner med att bygga upp en ”första linje” så att barn och unga snabbare får vård och hjälp av rätt aktör. Det ska utvärderas så att enhetliga definitioner och riktlinjer kan arbetas fram. Det behöver också utredas hur digitala lösningar bättre kan fungera som komplement och som guide till vården. Samtidigt bör även dagens huvudmannaskap och ansvar för elevhälsan ses över.

Många unga lever idag en stor del av sina liv på nätet. Hjälp, stöd och behandling måste helt enkelt finnas där unga befinner sig. Inom kort startas ett projekt av SLL för att utveckla och utvärdera en metod för internetförmedlad kognitiv beteendeterapi för vuxna som är tänkt att kunna erbjudas på nationell nivå. Denna ambition bör även gälla barn och unga, och vi tycker att projektet bör breddas alternativt att liknande projekt bör säsättas med fokus på barn och unga.

En ökad samverkan mellan elevhälsan och andra aktörer som arbetar förebyggande och vårdande för barn och ungdomar är avgörande för att, i ett tidigare skede än idag, fånga upp och ge stöd och behandling till de unga som lider av exempelvis ångest och oro. Olika yrkeskategorier bör i högre utsträckning arbeta tillsammans för att skapa strukturer som underlättar ett tätare samarbete också med civilsamhället såsom t.ex. idrottsföreningar och kultursektorn. Alla sätt som tätare kan binda samman och förenkla samarbetet kring elevhälsan med skolan och socialtjänsten, bup och vården borde prövas. Barn- och familjecentraler kan vara en metod. Det som ofta krävs är tidig och snabb hjälp, vilket kan underlättas av ett djupare samarbete mellan olika yrkeskategorier.

Trots ett flertal skärpningar av skolans styrdokument är kränkningar, trakasserier, hot och våld fortfarande ett stort problem i den svenska skolan. Pisas mätning från 2015 (senast gjorda på området) visar att var sjätte 15-åring utsätts för kränkningar och trakasserier flera gånger i månaden, och Barn- och elevombudet samt Skolinspektionens statistik visar att anmälningarna om kränkande behandling ökar. I statistiken framkommer också att det i 62 procent av fallen kan konstateras brister i skolans arbete.

Alla som får veta att ett barn far illa är skyldiga att anmäla det till socialtjänsten. Det gäller även vid misstanke om att barnet riskerar att fara illa. I skolan gäller skyldigheten rektorer, förskolechefer, pedagoger, elevhälsan och övrig skolpersonal – oavsett om verksamheten är offentlig eller enskild. Alla som jobbar i skolan måste ha kunskap om hur man ska gå tillväga om någon blir utsatt för kränkande behandling och det ska vara ett krav att alla skolor har program mot kränkningar och trakasserier. Alla barn i skolan har idag rätt till ett antal hälsobesök under sin skolgång. Dessa samtal måste utvecklas till att även omfatta psykisk hälsa.

Digitaliseringens möjligheter för stärkt utbildning

Om vi vill att våra barn och unga både ska förberedas för det alltmer digitala samhället och dra nytta av de digitala verktygens möjligheter för kunskapsinläring i skolan börjar det arbetet med lärarna. Bra lärare är grunden för en god inläring, och de arbetssätt som de väljer liksom vilka kunskaper de besitter kommer att vara avgörande. Dagens lärarutbildning bör uppdateras så att blivande lärare behärskar digitala läroresurser och

att tekniken kan integreras på ett naturligt sätt i undervisningen. Det handlar samtidigt inte bara om teknisk kunskap utan också om en ökad förståelse för hur samhället och demokratin kommer att fungera i en mer digitaliserad värld och om att behärska såväl pedagogiken som tekniken och ämneskunskapen i kombination. Det krävs även omfattande kompetenshöjande insatser för befintliga lärare och rektorer.

Digitaliseringen av skolan innebär även att vi kan förbättra arbetsmiljön för våra lärare. Många av de administrativa uppgifter som lärare utför kan förenklas genom användandet av digitala plattformar. Minskad administration underlättar för lärarna och innebär att de har mer tid för eleverna. Det är viktigt att de digitala verktygen utformas användarvänligt för att nyttan för lärarkåren ska bli så stor möjligt. Exempelvis bör inrapportering och uppföljning av olika slag ske så förenklat som möjligt och inte behöva matas in flera gånger i olika system.

Direkt återkoppling till lärarna på elevernas arbete och resultat genom digitala läromedel gör det lätt att följa kunskapsutvecklingen och identifiera kunskapsluckor. Digitalisering av prov möjliggör snabb och i vissa fall automatisk rättning.

Digital infrastruktur på grundskolor

Det är inte bara inom högre utbildning som digitaliseringen bör vara prioriterad. Även på landets grund- och gymnasieskolor är datorer och modern teknik i dag ett viktigt inslag och komplement i undervisningen. Tyvärr skiljer sig förutsättningarna mellan landets skolor åt. Där vissa skolor är helt digitaliserade har andra skolor utmaningar med att få system att fungera och att tillgängliggöra digital infrastruktur, som en dator per elev, till alla elever. Moderaterna vill därför att staten tar ett särskilt ansvar vad gäller den digitala infrastrukturen och kartlägger hur behoven ser ut på skolor runt om i landet. Detta kan sedan användas som underlag för att peka på digitaliseringsklyftor och föreslå nödvändiga åtgärder.

Kristina Axén Olin (M)

Lars Püss (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)

Noria Manouchi (M)